

Nijkleaster

Uitgave:

Stifting Nijkleaster, Wirdum 2010 eerste druk

Auteur: Ds. Hinne Wagenaar Wirdum

Tekstbijdrage: Stifting Nijkleaster

Vormgeving: Romke Lemstra BA32 Heerenveen

Druk: ABN AMRO

Foarwurd

Ferline jier ha we mei in groep gemeenteleden nei Iona west, in eilantsje oan de westkust fan Skotlân, sit fan de abdij fan de Iona-community. In wike ûnderdiel útmeitsje fan in bysûndere mienskip mei minsken út de hiele wrâld. Mei-inoar sjonge, prate, harkje, wurkje, mar ek ûnder de pilgrimaazje de rêst en de rûgens fan it ymposante lânskip oer je hinne komme litte. ‘Nijkleaster’ kin ek sokssawat wurde, mar dan woartele yn it Fryske lânskip, de Fryske kultuer en identiteit. Yn bygeande brosjuere wurdt ien en oar neier útwurke en stâl jûn. Ik hoopje dat dit inisjatyf oanslacht en stipe krijt. Nei myn betinken is dit tige de muoite wurdich!

Henk Kroes

Voorwoord

Afgelopen jaar zijn we met een groep gemeenteleden naar Iona geweest, een eilandje aan de westkust van Schotland, zetel van de abdij van de Iona-community. Een week onderdeel zijn van een bijzondere gemeenschap van mensen afkomstig uit de hele wereld. Met elkaar zingen, praten, luisteren, werken, maar ook tijdens de pelgrimstocht de rust en ruigheid van het imposante landschap over je heen laten komen. ‘Nijkleaster’ kan ook zo iets worden, maar dan geworteld in het Friese landschap, in de Friese cultuur en identiteit. In de bijgaande brochure wordt een en ander nader uitgewerkt en vorm gegeven. Ik hoop dat dit initiatief zal aanslaan en de nodige steun krijgt. Naar mijn mening is dit zeer de moeite waard!

Henk Kroes

Ynlieding

Yn dizze brosjure fine jo teksten en bylden oer ‘Nijkleaster’, in tsjerklik sintrum dat de Stifting Nijkleaster opbouwe wol yn de boargerlike gemeente Littenseradiel en de tsjerklike gemeente West-erwert fan Bears, Jellum, Jorwert en Weidum. Dit plan is ûntstien út it libbensferhaal fan Sietske Visser en Hinne Wagenaar, de inisjatyfnimmers fan it projekt. In pear relevante ûnderfinings mei it each op Nijkleaster wurde hjir taljochte.

“Doe’t wy studearren yn de Feriene Steaten fan Amearika (1987-88) hawwe wy aktyf west yn de mienskip fan Holden Village. De Lúterske tsjerke hat yn de 60-er jierren dat âlde myndoarp midden yn de bergen fan Washington State oernaam om dêr in tsjerklik sintrum te begjinnen. It doel wie om it tige fersmoarge mynbou gebiet wer skjin te meitsjen en om in ‘greenhouse’ (in feilich hûs om te groeien en op te knappen) yn de wylternis op te setten yn de geast fan it evangeelje (sjoch www.holdenvillage.org).

Wy wienen dêr tige troch ynspirearre en hiene doe al it idee om soks yn Fryslân te begjinnen. Wy kamen lykwols earst yn Arnhem telâne. Sietske as maatskiplik wurker en groepswurker; Hinne as dûmny foar bûtenlânske studinten yn Nederlân. Dêrnei waarden wy fan 1998 – 2002 troch de Protestantske Tsjerke yn Nederlân (PKN) útstjoerd om te wurkjen oan it seminaarje fan de Presbyteriaanske Tsjerke yn Kam-eroen. Wy wennen op in kampus yn it oerwâld, yn in mienskip fan sa’n 100 studinten en dosinten. It wie in kleastermienskip allyk: mei-inoar wurkje, studearje, wenje, bidde en oerlibje.

Yn Fryslân werom (yn 2002) kamen wy yn ‘e kunde mei de ús net ûnbekende mienskip fan Iona. Dat makke de plannen om soks yn Fryslân op te setten wer hielendal wekker (sjoch: www.iona.org.uk). Fan 2008 ôf binne wy aktyf oan de gong mei plannen foar in tsjerklik sintrum yn Fryslân. Stadichoan binne de ideeën ripe. Ferskate minsken ha mei wille mei ús meitocht. Sa ûntstie de namme Nijkleaster. Der kaam in bestjoer en de Stifting Nijkleaster waard oprjochte. En yn maaie 2010 naam de tsjerklike gemeente West-erwert it beslút om te ûndersykjen of ‘Nijkleaster’ yn har gemeente en omkriten ûnderdak fine kin.”

Dizze brosjure is part fan dit ûndersyk. Wy wolle yndividuele minsken, tsjerklike gemeenten en organisaasjes op de hichte bringe fan ús plannen, fan herte útnoegje om mei te tinken, en as it kin ek finansjeel by te dragen oan dit projekt. Wy hawwe in startkapitaal nedich om in begjin te meitsjen. Yn dizze brosjure fine jo teksten en bylden dy’t besykje oan te jaan wêr’t it om giet yn ús kleaster. De teksten hawwe in grut ferskaat: it binne ympresjes, teksten foar besinning, eftergrûn- en praktyske ynformaasje. Mei-inoar tsjinje sy as kollaazje om oan te jaan wat de dream fan Nijkleaster ynhâldt.

1

Inleiding

In deze brochure vindt u teksten en beelden over ‘Nijkleaster’, een kerkelijk centrum dat de stichting Nijkleaster gestalte wil geven in de burgerlijke gemeente Littenseradiel en de kerkelijke gemeente ‘Westerwert’ in de omgeving van de Friese dorpen Bears, Jellum, Jorwerd en Weidum. Dit plan is ontstaan uit het levensverhaal van Sietske Visser en Hinne Wagenaar, de initiatiefnemers van het project. Een aantal relevante ervaringen met het oog op Nijkleaster worden hier toegelicht.

“Tijdens onze studie in de V.S. (1987-88) zijn we actief geweest in de gemeenschap van Holden Village. De Lutherse kerk van de VS had in de 60er jaren een oud mijsdorp overgenomen midden in de bergen van Washington State om daar een kerkelijk centrum op te zetten. De doelstelling was om het sterk vervuilde gebied rondom de lege ertsmin weer schoon te maken en om een ‘greenhouse’ (een veilig huis om te groeien en te herstellen) op te zetten in de geest van het evangelie (zie www.holdenvillage.org).

Wij waren helemaal enthousiast over dit project en hadden toen al het idee om zo iets op te zetten in Friesland. Wij kwamen na de studie echter eerst in Arnhem terecht. Sietske als maatschappelijk werker en groepswerker, Hinne als predikant voor buitenlandse studenten. In de jaren 1998-2002 werden wij vervolgens uitgezonden door de Protestantse Kerk in Nederland om te werken aan het seminarium van de Presbyteriaanske Kerk in Kameroen. Wij woonden daar midden in het oerwoud, te midden van een gemeenschap van ongeveer 100 studenten en docenten. Het had veel weg van een kloostergemeenschap: samen werken, studeren, wonen, bidden en overleven.

Wij keerden terug naar Friesland in 2002 en kwamen in aanraking met de ons niet onbekende gemeenschap van Iona. Dat maakte de plannen om een dergelijk project op te zetten in Friesland weer helemaal wakker (zie: www.iona.org.uk). Sinds 2008 zijn we actief bezig met de plannen om een kerkelijk centrum in Friesland te realiseren. Langzamerhand zijn de ideeën tot rijping gekomen. Veel mensen dachten spontaan met ons mee. De naam ‘Nijkleaster’ ontstond, er werd een bestuur gevormd, de Stichting Nijkleaster werd opgericht. In mei 2010 volgde het besluit van de kerkelijke gemeente ‘Westerwert’ om te onderzoeken of het project ‘Nijkleaster’ ontwikkeld zou kunnen worden in haar gemeente en omgeving.”

Deze brochure is onderdeel van dit onderzoek. Wij willen individuele mensen, kerkelijke gemeenten, en organisaties op de hoogte brengen van onze plannen en hen ook van harte uitnodigen om financieel bij te dragen aan dit project. Wij hebben een startkapitaal nodig om een begin te maken. In deze brochure vindt u teksten en beelden die proberen te verbeelden waar het om gaat in ons klooster. De teksten zijn divers: het zijn impressies, teksten voor bezinning, achtergrond- en praktische informatie. Deze dienen als een collage om duidelijk te maken wat de droom van Nijkleaster inhoudt.

Ynhâldlike motivaasje

Stifting Nijkleaster wol in nij kleaster foarmje yn de omkriten fan de doarpen Bears, Jellum, Jorwert en Weidum, ferbûn mei de (prot.) tsjerklike gemeente ‘Westerwert’. It doel is om in plak te kreëarjen dêr’t minsken har yn alle rêst werom lûke kinne om har te besinnen en om op azem te kommen. Tagelyk moat it in plak wêze dêr’t minsken elkoar moetsje kinne yn liturgy en petear, stúdzje en wurk, wille en rekreaasje sa as yn in foarmingssintrum. Sa kin yn Nijkleaster socht wurde nei nije wegen foar it evangelje en wurdt der in oandiel levere oan persoanlike, tsjerklike en maatskiplike fernijing.

Nijkleaster is in ‘nij’ kleaster, net allinne om’t der in nij begjin makke wurdt mei in kleaster, mar ek omdat it in kleaster nije styl wêze sil. Dit tsjerklik sintrum is ferbûn mei in ieuwenâlde protestantske gemeente yn Fryslân. It is net allinne foar de eigen gemeenteleden fan Westerwert en de minsken fan de eigen doarpen bedoeld, mar wol gastfrijens biede oan lju fan ferskate tsjerken en tradysjes, oan minsken dy’t gjin plak (mear) fine yn de besteande tsjerken, en fierders oan eltse pilgrim fan hokker snit dan ek. It is in iepen mienskip, eltsenien kin meidwaan en meigean yn ’e fêste gong fan de dei en de wike. Der binne gjin fêste bewenners yn de sin fan minsken dy’t har geloften dien hawwe of dy’t wijd binne. De dûmny, frijwilligers en gasten kinne foar langere of koartere tiid diel útmeitsje fan de mienskip. Minsken kinne ek mei regelmaat weromkomme. Sa kin eltsenien dieltiid (nij)kleasterling wêze.

Yn de midsieuwen hat der in ferskaat oan kleasters west yn de Fryske lannen. Yn it hjoeddeistige Fryslân wienen dat goed 50 kleasters fan alderhande kleasteroorders. Hoewol’t dizze kleasters in grutte betsjutting hân hawwe yn de midsieuske maatskippij, wie harren rol útspile yn de tiid fan de Reformaasje en nei de striid tsjin de (Roomsk-Katolike) Spanjaarden. De Fryske Steaten feardigen op 31 maart 1581 in beslút út dat in ein meitsje moast oan alle Roomsk-Katolike praktiken yn Fryslân, dus ek oan it kleasterlibben. Prysters en mûntsen ferlearen harren status. De kleasters en har besittings ferfoelen oan de Fryske Steaten. Dy lieten alle kleasters, útsein inkele fan de tsjerkegebouwen, mei de grûn gelyk meitsje. De kleasters foarmen yn de midsieuwen hiel bysûndere plakken. It wienen sintra fan leauwe en geleardheid, fan ekonomyske aktiviteiten en polityk. Mar it wienen foaral ek oazes fan rêst en feilichheid yn in wrâld fol fan oarloch en geweld, sykte en de striid om te oerlibjen. De kleasters foarmen om sa te sizzen in dyk tsjin alle ûnheil fan bûten. Ek letterlik! De kleasterlingen hawwe in grutte rol spile by de striid tsjin it wetter en by it oanlizzen fan diken.

Nijkleaster wol as sa’n dyk wêze, in dyk tsjin alle lûd en drokte dat ús oerspielt yn de hjoeddeistige maatskippij. Nijkleaster wol wêze as ‘in dyk dy’t it lân omklammet, lyk in memme-earm har bern’. Hjir kinne minsken har werom lûke út alle drokten fan it bestean, fan alle easken en ‘targets’, fan alle hastichheid en ‘deadlines’, en fan de drokte fan thús. Yn Nijkleaster giet it om ‘onthaasting’ en ‘mindfulness’, om oandacht foar God, foar minsken en de natuer om ús hinne, en om tiid foar ússels.

2

Inhoudelijk motivatie

De Stichting Nijkleaster wil een nieuw klooster (nij kleaster) vormen in de omgeving van de dorpen Bears, Jellum, Jorwerd en Weidum als onderdeel van de (prot.) kerkelijke gemeente 'Westerwert'. De doelstelling is om een plek te creëren waar mensen zich in alle rust kunnen terugtrekken om zich te bezinnen en om op adem te komen. Tegelijkertijd zal het een plaats zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten in liturgie en gesprek, studie en werk, plezier en recreatie. Zo kan in 'Nijkleaster' gezocht worden naar nieuwe wegen voor het evangelie en er wordt een aandeel geleverd aan persoonlijke, kerkelijke en maatschappelijke vernieuwing.

Nijkleaster is niet alleen een nieuw klooster omdat er een begin wordt gemaakt met een nieuw klooster maar ook omdat het een klooster nieuwe stijl wil zijn. Dit klooster is verbonden met een eeuwenoude gemeente in Friesland. Nijkleaster is echter niet alleen bestemd voor de eigen gemeenteleden en de mensen van de eigen dorpen, maar wil gastvrijheid bieden aan mannen en vrouwen van diverse kerken en tradities. Aan mensen die geen plaats (meer) kunnen vinden binnen de bestaande kerken, en verder aan elke pelgrim van welke snit dan ook. Nijkleaster is een open klooster, waar iedereen kan meedoen en meegaan in de vaste gang door de dag en de week. Er zijn geen vaste bewoners in de zin van mensen die intrede hebben gedaan of gewijd zijn. De predikant, vrijwilligers en gasten maken voor kortere of langere tijd deel uit van de gemeenschap Nijkleaster. Mensen kunnen ook met regelmaat terugkeren. Zo is iedereen als het ware deeltijd (nieuw)kloosterling.

Tautra Mariakloster. Norway

2a Als een dijk

In de middeleeuwen bestond er een grote diversiteit aan kloosters in de Friese landen. Alleen al in het huidige Fryslân waren er meer dan 50 kloosters van verschillende kloosterordes. Hoewel deze kloosters een grote betekenis hadden in de middeleeuwse Friese maatschappij, was hun rol uitgespeeld in de tijd van de Reformatie en tijdens de strijd tegen de (Rooms- Katholieke) Spanjaarden. De Friese Staten vaardigden op 31 maart 1581 een besluit uit dat een einde moest maken alle Rooms-Katholieke praktijken, dus ook aan het kloosterleven. Priesters en monniken verloren hun ambt en status. De kloosters, inclusief de bezittingen, vervielen aan de Friese Staten. Die lieten alle kloosters, uitgezonderd enkele kerkgebouwen, met de grond gelijk maken. De kloosters waren bijzondere plaatsen in de middeleeuwse maatschappij. Het waren centra van geloof en geleerdheid, van economische en politieke macht. Maar het waren vooral ook oases van rust en veiligheid in een wereld van oorlog en geweld, ziekte en strijd om te overleven. De kloosters vormden als het ware een dijk tegen het onheil van buitenaf. Ook letterlijk! De kloosterlingen speelden een grote rol in de strijd tegen het water en bij het aanleggen van dijken.

Nijkleaster wil als een dijk zijn, een dijk tegen al het lawaai en de drukte die ons overspoelen in de huidige maatschappij. Nijkleaster wil zijn als een 'dijk die het land omvat, zoals een moederarm haar kind'. Hier kunnen mensen zich terugtrekken uit de drukte van het bestaan, van alle eisen en 'targets', van alle haast en 'deadlines'. Hier gaat het om onthaasting en 'mindfulness', om aandacht voor God, voor mens en natuur, om tijd voor onszelf.

In alternatyf model foar in tsjerklike gemeente

Doe't de Steaten fan Fryslân yn 1581 alle Roomsk-Katolike praktiken ferbean hienen en de kleasters ôfbrekke lieten, kamen de tsjerken beskikber foar de protestanten. Alle âlde Fryske tsjerken kamen yn hannen fan de protestanten en waarden geskikt makke foar de protestantske earetsjinst. Ek al waarden alle Roomsk-Katolike praktiken ferbean, dochts bleau de struktuer fan de parochy's gelyk. It parochymodel fan de RK Tsjerke (elts doarp sa folle as mooglik in eigen tsjerke en parochy) waard oernaam troch de protestantske gemeenten. De pastoars waarden ferfongen troch dûmny's of waarden sels dûmny. It gefolch hjirfan is, oant hjoed de dei ta, dat de tsjerklike gemeente in territoriale grûnslach hat. De grinzen binne geografysk fêstlein en de gemeente wurdt foarme troch de leden yn dat gebiet. Op snein is de tsjerke iepen foar de earetsjinst en troch de wike binne der tal fan aktiviteiten yn de gemeente. Sa is it ek kommen dat der yn de protestantske tradysje gjin plakken fan mienskip en retrête binne sa't de kleasters dat wienen yn de Roomsk-Katolike tradysje.

Nijkleaster wol in alternatyf model biede foar in tsjerklike gemeente. De basis bestiet wol út in territoriale gemeente mei in 'predikantsplaats'. Nijkleaster biedt lykwols ek in deistich hûs fan wenjen en mienskip. Hjir kinne minsken te plak foar liturgy en moeting, foar stúdzje en wurk, foar wille en rekreaasje. It is in moeting- en mienskipsplak foar snein en troch de wike, foar dei en nacht. Nijkleaster is bûn oan ien gemeente mar stiet iepen foar minsken fan bûten. In soad minsken fine faak it paad nei de eigen tsjerke net mear, en fine gjin oansluting by de tsjerken. Mar dat wol net sizze dat sy net leauwe, of net sykjende binne. It is in grutte falkûle foar de tsjerken te tinken dat minsken dy't net yn tsjerke komme los binne fan geastlike saken. Nijkleaster wol in frijplak biede oan minsken, en sa in mienskip foarmje fan leauwe, hope en leafde.

It sprekwurd 'het kind met het badwater wegspoelen' liket fan tapassing op it belied fan de Fryske Steaten yn 1581. Troch de ôfkear fan de RK tradysje hawwe sy opdracht jûn om alle kleasters of te skaffen. Mar dêrmei binne de prot. tsjerken ek de plakken fan mienskip en deistige liturgy kwytrekke en efterbleaun mei allinne it parochymodel fan tsjerkewêzen. Wy misse hjoed de dei sokke plakken fan retrête en besinning. Nijkleaster wol op 'e nij fungearje as in plak fan mienskip en moeting op de azem fan it evangelje.

Tsjerke yn kontekst

Nijkleaster wol in sintrum yn Fryslân wêze! It kristendom hat yn Fryslân in lange skiednis. Sûnt Bonifatius omkaam yn 754 hat de relaasje tusken de tsjerke en de Fryske kultuer net sa maklik west. It kristendom kaam as in nije kultuerfaze yn Noard Europa en stie tsjinoer de Fryske kultuer en religy. Oant de Reformaasje ta yn de 16e ieu hie Fryslân te krijen mei in Latynske Roomsk-Katolike tsjerke. Dernei kaam de protestantske tsjerke fan de Steatefertaling, fan gelearde Hollânsktalige dûmny's.

Nijkleaster wol rekkenskip jaan fan dizze tsjerklike skiednis yn Fryslân. Té lang en té faak ha kristendom en tsjerke de minsken yn Fryslân ferfrjemde fan har eigen taal en kultuer. Wy wolle dêrom bewust omgean mei de Fryske taal, kultuer en skiednis. Wy wolle in oefen-plak biede foar tsjerklik en spiritueel Fryslân mei omtinken foar liturgy, taal, kultuer, skiednis, muzyk, poëzij en politike striid. Der sil kreatyf en linich mei taal en kultuer omgien wurde. Mei it aksint op de Fryske eigenheid is it perfoarst net de bedoeling om oare kultueren en identiteiten út te sluten. Krekt oarsom, identiteit en ferskaat hearre by elkoar. Wy wolle each hawwe foar ferskaat en it eigene fan oaren.

2b

Een alternatief model voor een kerkelijke gemeente

Toen de Staten van Friesland in 1581 alle Rooms-Katholieke praktijken verboden hadden en de kloosters lieten afbreken, kwamen de kerkgebouwen beschikbaar voor de protestanten. Alle oude Friese kerken kwamen in handen van de protestanten en werden geschikt gemaakt voor de protestantse eredienst. Ook al werden alle katholieke praktijken verboden, de structuur van de parochies bleef gelijk. Het parochiemodel van de RK Kerk (iedere geografische eenheid een eigen kerk) werd overgenomen door de protestantse gemeenten. De pastoor werd vervangen door een dominee, of werd zelf dominee. Het gevolg hiervan is dat tot op de dag van vandaag de kerkelijke gemeente een territoriale grondslag heeft. De kerkelijke grenzen zijn geografisch vastgelegd en de gemeente wordt gevormd door de leden binnen dat gebied. Op zondag is de kerk open voor de eredienst en door de week zijn er tal van activiteiten in de gemeente. Zo is het gekomen dat er in de protestantse traditie geen plaatsen zijn van gemeenschap en retraite.

Nijkleaster wil een alternatief model aanbieden voor een kerkelijke gemeente. De basis bestaat weliswaar uit een territoriale gemeente met een predikantsplaats. Nijkleaster biedt echter bovendien een dagelijks huis van wonen en gemeenschap. Hier kunnen mensen terecht voor liturgie en ontmoeting, voor studie en werk, voor plezier en recreatie. Het vormt een ontmoetings- en gemeenschapsplek voor zondag en voor door de week, voor dag en nacht. Nijkleaster is gebonden aan een plaatselijke gemeente maar staat open voor mensen van buiten. Veel mensen kunnen tegenwoordig de weg naar de kerk niet meer vinden, of vinden geen aansluiting bij de kerk. Maar dat wil niet zeggen dat er geen geloof is, of dat er niet naar God wordt gezocht. Dat is een van de grote valkuilen van de kerk, namelijk om te denken dat mensen die op zondag niet in de kerk komen los zijn geraakt van geestelijk leven en spiritualiteit. Nijkleaster wil een vrijplaats bieden aan mensen en een gemeenschap vormen van geloof, hoop en liefde.

Het spreekwoord 'het kind met het badwater wegspoelen' lijkt van toepassing op het beleid van de Friese Staten in 1581. Door hun afkeer van de RK traditie hebben zij opdracht gegeven om alle kloosters met de grond gelijk te maken. Maar daarmee zijn de protestantse kerken achtergebleven met uitsluitend het parochiemodel van de plaatselijke gemeente. Daarmee zijn de prot. kerken de plekken van bezinning en dagelijkse liturgie kwijtgeraakt. Tegenwoordig breekt ons het gebrek aan dergelijke plaatsen op. De kerk heeft die boot gemist. Nijkleaster wil opnieuw fungeren als een plaats van gemeenschap en ontmoeting rondom het evangelie.

Iona Abbey, Schotland

2c

Kerk in context

Nijkleaster wil een centrum in Friesland vormen. Het christendom heeft een lange geschiedenis in Friesland. Sinds de tijd dat Bonifatius omkwam in de Friese landen in 754 is de relatie tussen de kerk en de Friese cultuur niet eenvoudig geweest. Het christendom bracht een nieuwe cultuurfase en kwam tegenover de Friese cultuur en godsdienst te staan. Tot aan de Reformatie in de 16e eeuw had Friesland te maken met een Latijnse kerk. Daarna volgde de Protestantse kerk van de Statenvertaling, van geleerde Hollandstalige predikanten.

Nijkleaster wil echter rekenschap afleggen van de kerkelijke geschiedenis in Friesland. Te lang en te vaak hebben kerk en christendom de gelovigen in Friesland vervreemd van de eigen taal en tradities. Wij willen bewust omgaan met de Friese taal, cultuur en geschiedenis. Wij willen een oefenplek vormen voor kerkelijk en spiritueel Friesland met aandacht voor liturgie, taal, cultuur, geschiedenis, muziek, poëzie en politieke strijd. Er zal creatief, tactisch en 'lenig' met taal en cultuur worden omgegaan. Het accent op de Friese eigenheid heeft niet de bedoeling om andere culturen en identiteiten uit te sluiten. Integendeel, identiteit en diversiteit horen bij elkaar. Wij willen oog en oor hebben voor de eigenheid van anderen.

‘Goodness is stronger’

*Goodness is stronger than evil;
love is stronger than hate;
light is stronger than darkness;
life is stronger than death.
Victory is ours, victory is ours
through him who loved us.*

(Desmond Tutu)

Ta beslút:

Nijkleaster en de gemeente Westerwert

De gemeente Westerwert is de protestantske gemeente yn de doarpen Bears, Jellum, Jorwert en Weidum. It giet om in lytse gemeente mei 4 tsjerken. De tsjerken fan Bears en Jorwert hearre by de Stichting Alde Fryske Tsjerken, de tsjerken fan Jellum en Weidum binne eigendom fan de gemeente Westerwert. Westerwert wie yn de midsieuwen de namme fan in frouljuskleaster yn it gebiet fan dizze gemeente. Lang net yn alle listen wurdt dit kleaster neamd, mar wol yn de ‘Kloosterkaart van Friesland’ fan pater E. Buma. Troch de ferbining mei Nijkleaster kin der no yn dizze gemeente wer op 'e nij in kleaster komme.

De ferbining fan tsjerklike gemeente (Westerwert) en tsjerklik sintrum (Nijkleaster) is net fansels-sprekkend. Yn de protestantske tradysje is de pleatslike gemeente lykwols de basis fan it tsjerklik libben. Dêrom woe Nijkleaster net ‘samar’ earne los begjinne, los fan in pleatslike gemeente. Der sil socht wurde nei in goede relaasje en struktuer, dêr't gemeente en tsjerklik sintrum yntrinsyk by elkoar hearre. In part fan it gemeentewurk fan Westerwert falt gear mei de aktiviteiten yn Nijkleaster. Tagelyk sille beide ek apart bestean. Foaral de gemeente moat har eigen struktuer en bestean beskermje fanwege de trochgeande stream fan gasten en besikers.

Tot slot:

Nijkleaster en de gemeente Westerwert

De gemeente Westerwert is de protestantse gemeente in de dorpen Bears, Jellum, Jorwerd en Weidum. Het is een kleine gemeente met 4 kerkgebouwen. De kerken van Bears en Jorwerd horen bij de stichting Alde Fryske Tsjerken, de kerken van Jellum en Weidum zijn eigendom van de kerkelijke gemeente. Westerwert was in de middeleeuwen de naam van een vrouwenklooster in het gebied van deze gemeente. Lang niet op alle lijsten wordt dit klooster genoemd, maar wel op de kloosterkaart van pater E. Bruna. Door het nieuwe initiatief van Westerwert en Nijkleaster is het mogelijk om de kloostertraditie opnieuw vorm te geven.

De band tussen kerkelijke gemeente (Westerwert) en kerkelijk centrum (Nijkleaster) is niet vanzelfsprekend. In de protestantse traditie is de plaatselijke gemeente echter de basis van de kerk. De stichting Nijkleaster wil daarom niet 'zomaar' ergens een begin maken los van een plaatselijke gemeente. Er zal gezocht worden naar een goede relatie en structuur, waarbij gemeente en kerkelijk centrum intrinsiek bij elkaar horen. Een deel van het gemeentewerk van Westerwert zal samenvallen met de activiteiten in Nijkleaster. Tegelijk zullen beide ook apart bestaan. Vooral de gemeente zal de eigen structuur moeten beschermen te midden van een doorgaande stroom van gasten en bezoekers.

‘Huis om stil te zijn’

*Uit straten ronkend en rumoerig
heb ik een weg, een plek gezocht;
ik vond, het hart beklemd en roerig,
een huis gebouwd uit ademtucht.*

*Uit woordenvloed ben ik gekomen
genaderd tot een bron van rust;
niet om er zo maar weg te dromen
maar stil te zijn naar hartelust.*

*Hier klinkt de taal niet angstaanjagend
en daal ik tot mijn wezen in,
in stilte die bevrijdt, ontwapent:
een stem die spreekt van dieper zin.*

*het veilig masker mag doormidden,
ik toon mezelf een waar gezicht;
terwijl - geopend - handen bidden:
ontvangend, weerloos, vederlicht.*

*Ik voel me als herdacht, herboren -
het eelt, de ziel opnieuw doorbloed;
ik ga, weer mens als ooit tevoren,
de wereld anders tegemoet.*

(Eppie Dam)

Stiennen foar Nijkleaster

Om it projekt Nijkleaster hannen en fuotten te jaan is der in begjinkapitaal nedich, ûnder oaren om gebouwen oan te keapjen en te ferbouwen. Nijkleaster hat op 31 oktober 2010 (Herfoarmingsdei) it startskot jûn oan de aksje ‘Stiennen foar Nijkleaster’. Eltsenien kin meibouwe oan Nijkleaster troch ien stien (of meardere stiennen) te keapjen foar it projekt. Jo krije in lytse stien as symboal foar jo oandiel. Op de stien stiet it logo fan Nijkleaster’.

De priis om mei te bouwen oan Nijkleaster is € 10,- de stien.

3

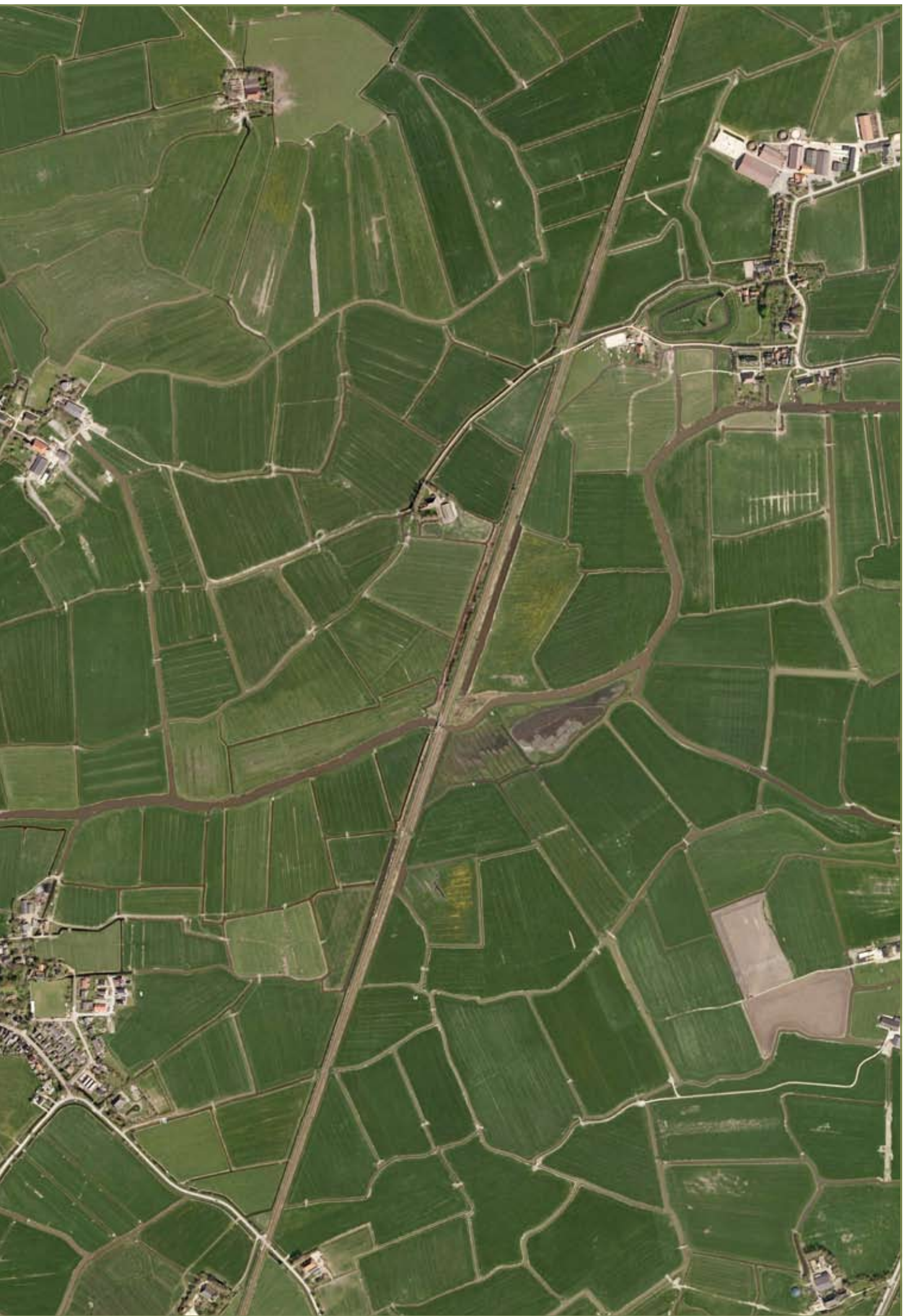
Stenen voor Nijkleaster

Om het project handen en voeten te geven is er een beginkapitaal nodig, onder andere om gebouwen aan te kopen en te verbouwen. Nijkleaster heeft op 31 oktober 2010 (Hervormingsdag) het startschot gegeven aan de actie ‘Stiennen foar Nijkleaster’, (Stenen voor Nijkleaster). Iedereen kan meebouwen door stenen te kopen voor het project. U krijgt een kleine steen als symbool voor uw aandeel. Op de steen staat het logo van ‘Nijkleaster’

De prijs om mee te bouwen aan Nijkleaster is € 10,- per stuk.

‘Take me as I am’

*Nim my, nim my sa't ik bin;
wiis my hoe't ik wêze sil;
set jo segel op myn hert
en libje yn my.*

(Wylde goes. Lieten út Glasgow and Iona, nû. 51)

Ferbylding 1

Ympresje fan ‘Nijkleaster’

Midden yn Fryslân, 15 km. súd-west fan Ljouwert, oan de igge fan de eardere Middelsee, lizze fjouwer doarpen yn de Greidhoeke fan it Fryske plattelân. Rûnom binne greiden en fiergesichten. Der is in protte âld lân én natuerlân. By de fjouwer tsjerken fan dizze doarpen is de stilte te hearren en tagelyk de skiednis te fielen. De tsjerklike gemeente yn dizze doarpen Bears, Jellum, Jorwert en Weidum hat de namme krigen fan Westerwert, nei de namme fan it frouljuskleaster dat hjir yn de perioade tusken 1326 – 1505 bestie.

Yn dizze krite stiet Nijkleaster, in tsjerklik sintrum ferbûn mei de gemeente Westerwert. Hjir komme minsken byinoar foar in dei, in wike of langer. Der binne frijwilligers dy't mei de dûmny de deistige gong regelje. Ienfâld en gastfrijheid binne wichtich.

Der binne faak gasten dy't rêst nedich hawwe fanwege de klappen dy't sy oprûn hawwe yn it libben. Oaren sykje stilte en besinning. Wer oaren komme earder om te learen en te studearjen. Of sy komme om it kleasterlibben te belibjen yn in kursus of gearkomste. Wiken hawwe faak in sintraal tema. Alle gasten dogge mei yn de gong troch de dei en de wike. Yn moarns- en jûnsgebed, yn mienskiplik wurk bûten of yn it kleaster, yn stilte en ynhâldlik programma. Mei-inoar wurdt der in mienskip foarme om it evangelje hinne. Dit tsjerklik sintrum stiet ticht by de doarpstsjerke. Der binne ienfâldige keamers foar frijwilligers en gasten. Der is in kapel en in biblioteek, in moetingromte en húskeamer, in kreative romte en in 'bierbrouwerij', in keuken en refter. Bûten is de tún in pracht.

Midden yn Fryslân, mei rûnom greiden, loft en fiergesichten, leit Nijkleaster. In unyk plak om stil fan te wurden, en tagelyk om oare minsken te moetsjen. Midden yn Fryslân in sintrum dêr't minsken ynspiraasje opdogge foar de fernijing fan har eigen libben, fan de tsjerken en de maatskippij.

Verbeelding I

Een impressie van ‘Nijkleaster’

Midden in Friesland, 15 km zuid west van Leeuwarden, aan de oever van de voormalige Middelzee, liggen 4 dorpen in de ‘Greidhoeke’ van het Friese platteland. Rondom vind je weilanden en vergezichten. Er is veel ‘oud’ land en natuurland. Bij de vier kerken van deze dorpen is de stilte te horen en is de geschiedenis bijna tastbaar. De kerkelijke gemeente in deze dorpen Bears, Jellum, Jorwerd en Weidum draagt de naam ‘Westerwert’, naar de naam van het vrouwenklooster dat hier bestond in de periode tussen 1326 – 1505.

In deze omgeving vindt u Nijkleaster, een kerkelijk centrum verbonden aan de gemeente Westerwert. Hier komen mensen samen voor een dag, een week of langer. Er zijn vrijwilligers die samen met de predikant de dagelijkse gang van zaken regelen. Eenvoud en gastvrijheid zijn belangrijk.

U vindt hier gasten die rust nodig hebben vanwege de klappen die zij hebben opgelopen in het leven.

Anderen zoeken stilte en bezinning. Weer andere gasten komen eerder om te leren en te studeren. Of ze komen om het kloosterleven te ervaren in een cursus of bijeenkomst. De weken hebben vaak een centraal thema. Alle gasten doen mee aan de gang door de dag en de week. In morgen- en avondgebed, in gemeenschappelijk werk buiten of in het klooster, in stilte en inhoudelijk programma. Met elkaar vormen zij een gemeenschap om het evangelie heen. Dit kerkelijk centrum staat dicht bij de dorpskerk. Er zijn eenvoudige kamers voor vrijwilligers en gasten. Er is een kapel en een bibliotheek, een ontmoetingsruimte en een huiskamer, een creatieve ruimte en een bierbrouwerij/wijnkelder, een keuken en een refter. De tuin buiten is een pracht.

Midden in Friesland, met weilanden, wijde luchten en vergezichten rondom, ligt Nijkleaster. Een unieke plek om stil van te worden, en tegelijk een plek van ontmoeting. Midden in Friesland een centrum waar mensen inspiratie opdoen voor de vernieuwing van hun eigen leven, het leven van de kerken en de maatschappij als

Ferbylding 2

Ympresje fan in gast

De wyn waait my troch it hier en mei myn rinskuon gean ik troch in dridzich stik fan it Jabikspaad. Mei my rinne noch in pear minsken. De measten binne gasten fan Nijkleaster, der binne ek in pear frijwilligers by. Ik rin yn stilte om te harkjen nei de wyn en de fûgels, in pear oaren ha it oer de tekst dy't fan 'e moarn lêzen waard by it moarnsgebed.

Ik ha fannacht bêst sliept en fiel my útrêst. It fêste ritme fan de dei docht my goed. Ik wit hoe't de dei derút sjen sil, hokker taken der binne, wannear't der in programma is en wannear't ik tiid ha foar mysels. Dizze wike is in kadootsje oan mysels. Yn alle hektyk fan wurk en húshâlding ha ik in wike rêst en tiid foar mysels. It tema foar dizze wike is 'mindfulness', oandachtich libjen. Ek al ha ik wol oer dit ûnderwerp lêzen, yn dizze wike giet it net allinne oer de teory mar ek om de praktyk. Tegearre mei oaren diel ik ûnderfinings, mar wy binne ek stil. De boeken yn de biblioteek bringe my op nije gedachten. Oeral om my hinne hinget in spirituele sfear. Dat fielde ik daliks al doe't wy oankamen oan it begjin fan dizze kursus. It gebou past yn it lânskip en hat ienfâld. Der is omtinken jûn oan de ynrjochting. Der is in ienfâld dêr't ik it ferline en it kleasterlibben fan eartiids yn mien te herkennen. Mar tagelyk is it ek modern, nij en beslist net âldfrinzich. Dy kombinaasje fiel ik ek by it iten yn de refter en yn de hiele deiyndieling.

It liket wol oft ik yn in oare wrâld telâne kaam bin. En tagelyk is de wrâld fan hjoed de dei tichteby yn de petearen, de tsjinsten, yn de gebeden. Jûn, nei it jûnsmiel, is der noch in workshop mei muzyk en sjongen. En letter, nei it jûnsgebed, is der romte om de dei ôf te sluten troch wat te drinken en noch mear wille te meitsjen.

It wie in hiele toer om myn gesin en wurk foar in wike los te litten, om foar mysels te kiezen, om my werom te lûken yn in kleaster. Mar ... ik fiel my hielendal opladen en sterk. Optild troch de ferhalen, de stilte, it laitsjen mei elkoar en fansels troch sa'n deistige kuier.

Visualisatie Nijkleaster ©BA32

'In het klooster heb ik weer geleerd om te kiezen. Als ik niet kies, worden de keuzes voor mij gemaakt en heb ik nooit tijd over.'
(Leo Fijen)

5

Verbeelding 2

Impressie van een gast

De wind waait door mijn haar en met de wandelschoenen aan loop ik over een drassig deel van het Jabikspaad. Samen met mij lopen er nog een aantal mensen. De meesten zijn gasten van Nijkleaster, een paar zijn vrijwilligers. Ik wandel in stilte om te luisteren naar de wind en de vogels, een paar anderen praten over de tekst die we vanochtend tijdens het ochtendgebed hebben gelezen.

Ik heb vannacht goed geslapen en voel me uitgerust. Het vaste ritme van de dag doet me goed. Ik weet hoe mijn dag er uit zal zien, welke taken er zijn en waar de rustmomenten te vinden zijn. Deze week is een cadeau voor me zelf. In alle hectiek van werk en gezin heb ik een week rust. Het thema voor deze week is 'mindfulness' oftewel: aandachtig leven. Ook al heb ik over dit onderwerp gelezen, tijdens zo'n week is er niet alleen de theorie maar ook de praktijk. Samen met anderen deel ik ervaringen maar zijn we ook stil. De bibliotheek brengt andere boeken onder mijn aandacht en overall om me heen hangt een spirituele sfeer. Dat merkte ik al bij binnenkomst begin deze week. Het gebouw past in het landschap en is eenvoudig. Er is aandacht besteed aan de inrichting. Het heeft de eenvoud waarin ik het verleden en het kloosterleven van weleer denk te herkennen maar tegelijk heeft het ook iets moderns, iets nieuws. Die combinatie ervaar ik ook bij de maaltijden en in de dagindeling.

Het is alsof ik in een andere wereld ben beland. En toch is de wereld van vandaag om me heen in de gesprekken, in de diensten, in de gebeden. Vanavond, na de maaltijd, is er nog een workshop met muziek en zingen. Later, na het avondgebed, zal er ruimte zijn om de dag weer af te ronden, om iets te drinken, om nog meer plezier te maken.

Het was een hele stap om gezin en werk voor een week los te laten, om voor mezelf te kiezen en me in een klooster terug te trekken. Maar... ik voel me opgeladen. Opgetild door de verhalen, de stilte, het samen lachen en natuurlijk door zo'n dagelijkse wandeling.

‘Hoe God verdween uit Jorwerd’

Jorwert is foar it gruttere publyk bekend wurden troch it boek fan Geert Mak ‘Hoe God verdween uit Jorwerd’ út 1996. De titel fan it boek soe ús de gedachte jaan kinne dat God op in bepaald stuit ferdwûn is út Jorwert en miskien, of miskien net, wer werom komme sil. Nijkleaster hat yn elts gefal net de pretinsje om God werom te bringen yn Jorwert en omkriten.

It boek fan Mak jout eins mar in lyts bytsje ynformaasje oer leauwe en tsjerke yn Jorwert. It giet yn it boek oer in maatskippij dy’t fûneminteel feroare is. It âlde Jorwert (en dêrmei it âlde libben op it Fryske plattelân) bestiet net mear. De âlde sosjale en ekonomyske struktueren binne definityf ferdwûn. Der binne hast gjin winkels mear, de boeren ferdwine of buorkje oars, in polysjeman is der net mear, de posysje fan dûmny, dokter en notaris is yngripend feroare. ‘Hoe God verdween uit Jorwerd’ is eins de gearfetting yn ien sin fan it feroare libben op it Fryske plattelân.

Mar dat wol net sizze, dat it hjoeddeistige Jorwert en de boargerlike gemeente Littenseradiel as gehiel te betreurjen binne. Jawis, der hawwe grutte sosjale feroaringen plakfûn, mar dat wol net sizze dat der sprake is fan ‘ûntfolking’ of dat der sprake is fan in efterbleaun gebiet. Littenseradiel is de minst ‘verstedelijkte’ gemeente fan Nederlân. It iepen lânskip en de lytsskalichheid fan de doarpen jouwe in mearwearde oan it wenjen. Alle wichtige foarsjennings binne tichteby yn de gruttere stêden as Snits, Boalsert, Frjentsjer en Ljouwert.

Foar Nijkleaster is it lannelike gebiet fan Littenseradiel ideaal. Der is rêst en romte, der kin rûnom kuiere en pilgrimearre wurde yn it prachtige kultuerhistoaryske lânskip. Dit is in plak dêr’t minsken de taal, de kultuer en de skiednis fan Fryslân fiele en ûnderfine kinne.

Is God ferdwûn út Jorwert? De sosjale struktuer wêryn tsjerke en dûmny wichtich wienen is miskien feroare en ferdwûn. Mar dat seit noch neat oer God sels. Foar Nijkleaster binne Jorwert en de gemeente Littenseradiel by útstek geskikt om ta rêst te kommen, om stil te wurden, om jin te besinnen, om jin werom te lûken út it geskreau en geraas fan de saneamde moderne maatskippij. In ideaal plak om God te sykjen, of better: om troch God fûn te wurden.

‘Hoe God verdween uit Jorwerd’

Jorwerd is voor het grotere publiek bekend geworden door het boek van Geert Mak ‘Hoe God verdween uit Jorwerd’ uit 1996. De titel van dat boek zou ons op de gedachte kunnen brengen dat God op een bepaald moment uit Jorwerd verdwenen is en misschien, of misschien ook niet, ooit weer terug zal keren. ‘Nijkleaster’ heeft in ieder geval niet de pretentie om God terug te brengen in Jorwerd en omgeving. Het boek van Mak geeft eigenlijk maar weinig informatie over geloof en kerk in Jorwerd. Het gaat in het boek over een maatschappij die fundamenteel veranderd is. Het oude Jorwerd (en daarmee het oude leven op het Friese platteland) bestaat niet meer. De oude sociale en economische structuren zijn definitief verdwenen. Er zijn bijna geen winkels meer, de boeren verdwijnen of werken volstrekt anders, de politiemans positie is veranderd en de positie van dominee, dokter en notaris is fundamenteel veranderd. ‘Hoe God verdween uit Jorwerd’ is eigenlijk een samenvatting in één zin van de veranderingen op het Friese platteland. Maar dat wil nog niet zeggen dat het huidige Jorwerd en de burgerlijke gemeente Littenseradiel als geheel te betreuren zijn. Jazeker, grote sociale veranderingen hebben plaatsgevonden maar dat wil niet zeggen dat er sprake is van ontvolking, of dat we kunnen spreken van een achtergebleven gebied. Littenseradiel is de minst verstedelijkte gemeente van Nederland. Het open landschap en de kleinschaligheid van de dorpen geven een meerwaarde aan het wonen. Alle belangrijke voorzieningen zijn dichtbij te vinden in grotere steden als Sneek, Bolsward, Franeker en Leeuwarden. Voor Nijkleaster is dit landelijke gebied van Littenseradiel ideaal. Er is rust en ruimte, rondom kan gewandeld en gepelgrimeerd worden in het prachtige cultuurhistorische landschap. Dit is dé plek waar mensen de taal, de cultuur en de geschiedenis van Friesland kunnen voelen en ervaren.

Is God uit Jorwerd verdwenen? De sociale structuren waarin kerk en dominee belangrijk waren zijn misschien veranderd en verdwenen. Maar dat zegt nog weinig over God zelf. Voor ‘Nijkleaster’ zijn Jorwerd en de gemeente Littenseradiel bij uitstek geschikt om tot rust te komen, om stil te worden, om je te bezinnen, en om je terug te trekken uit het geschreeuw en geraas van de zogenaamde moderne maatschappij. Een ideale plek om God te zoeken, of beter: om door God gevonden te worden.

Tsierke Jorwert 2005

‘De kerk van de toekomst zal meer zijn dan alleen een ‘kapel’ waar op zondag gevierd wordt. Het oeroude idee van een klooster vraagt om herwaardering: een gastvrij oord voor verschillende typen gelovigen, de deuren open voor iedere voorbijganger die even op adem wil komen. Een centrum waar spiritualiteit, cultuur en kunst elkaar ontmoeten.’

(Jeroen Jeroense)

Zegen uit Guatamala en Iona in Schotland.

*The peace of the earth be with you,
the peace of the heavens too;
the peace of the rivers be with you,
the peace of the oceans too.
Deep peace falling over you;
God's peace growing in you.*

(Hertaald naar het Fries)

*De frede fan 'e greiden wês oer dy,
de frede fan mar en lân;
de frede fan 'e loft en wês oer dy,
de frede fan waad en strân.
Djippe frede mei komme oer dy.
Mei Gods frede no groeie yn dy.*

(ût: Wylde goes. Lieten út Glasgow en Iona, s. 95)

It Jabikspaad (fan St. Jabik nei Hasselt. Pilgrimsrûte nei Santiago de Compostella)

Jorwert leit daliks oan it Jabikspaad (men komt fan Leons en giet nei Jorwert fierder nei Mantgum) Dêrmei kin Nijkleaster funksjonearje as pleisterplak foar de pelgrims ûnderweis. Hja kinne hjir rêste, ite en sliepe. It pylgerjen slút goed oan by de bedoelings fan Nijkleaster. Alle minsken binne ûnderweis. In uterlike reis hat in soad te meitsjen mei de inerlike reis. In pelgrimsreis lit him omskriuwe as 'in fuortgean fan it deistige libben sykjende nei geastlik wolwêzen'. In besite oan Nijkleaster is ûnderdiel fan de pylgertocht fan de gasten, oft sy no it Jabikspaad rinne of net. Dy inerlike reis fan de gasten sil eltse wike ek makke wurde yn in lokale pelgrimaazje. Wy rinne dan in rûte yn Westerwert en omkriten. De natuer hat in hieljende wurking op lichem en siel. (Pastorale) petearen komme faak rinnendewei goed op gong.

De Pelgrimsroute naar Santiago de Compostella (Het 'Jabikspaad' van St. Jabik naar Hasselt)

Jorwerd ligt direct aan de pelgrimsroute naar Santiago de Compostella. Men komt van het dorpje 'Leons' en gaat via Jorwerd verder naar Mantgum. Daarom kan Nijkleaster fungeren als een pleisterplaats onderweg voor de pelgrims. Hier kunnen ze rusten, eten en slapen. Het pelgrimeren sluit goed aan bij de bedoelingen van 'Nijkleaster'. Alle mensen zijn onderweg. De uiterlijke reis heeft veel te maken met onze innerlijke reis. Een pelgrimsreis laat zich omschrijven als 'het weggaan uit het dagelijkse leven op zoek naar geestelijk welbevinden'. Een bezoek aan Nijkleaster is onderdeel van de pelgrimsreis van de gasten, of zij nu wel of niet de pelgrimsroute werkelijk lopen. De innerlijke reis van de gasten zal elke week ook gemaakt worden in een lokale pelgrimstocht. Wij lopen dan een wandelroute in Jorwerd en omgeving. De natuur heeft een helende werking voor lichaam en ziel. (Pastorale) gesprekken komen lopend vaak verrassend goed op gang.

Tsierke Leons 2005

It monumint 'Alde Friezen'

Yn 2008 socht Loadewyk Damsma fan de Jouwer kontakt mei Nijkleaster. Damsma, dy't ferstoarn is yn it foarjier fan 2010, hat troch de jierren hinne in grutte kolleksje Alde Friezen sammele. Hy sammele "Alde Friezen" (kleastermoppen) fan alle Alde Fryske tsjerken en kleasters út de midsieuwen, net allinne fan it hjoeddeistige Fryslân, mar fan tsjerken út alle midsieuske Fryske lannen (dus bygelyks ek út West Fryslân, Grinslân en Ost Friesland). Hy beskôge it as syn ropping om dy stiennen te brûken foar in Titus Brandsma kapel yn of by de tsjerke fan de Friezen yn Rome. Sa koe de âlde bân tusken dizze Fryske tsjerken en Rome ta utering brocht wurde. In Titus Brandsma kapel is der yn Rome net kaam, wol in muorre dy't boud is mei in grut tal fan Damsma syn Alde Friezen.

Yn 2008 frege Damsma oft wy as stifting belangstelling hienen foar de stiennen dy't noch oerbleaun wienen. Wy hawwe doe yn de simmer fan 2009, tegearre mei Damsma, út syn samling safolle as mooglik Alde Friezen fan tsjerken en kleasters út it hjoeddeistige Fryslân útsocht. Letter hat Nijkleaster ek fan ferskate oare kanten Alde Friezen oanbean krigen fan âlde Fryske tsjerken en kleasters. De kolleksje fan Nijkleaster bestiet op it stuit út Alde Friezen fan mear as 250 midsieuske Fryske tsjerken en fan 29 (net mear besteande) kleasters yn Fryslân. Fan guon tsjerken en kleasters hat de kolleksje fan Nijkleaster mear as ien stien. Op 22 augustus 2009 krige de stichting mear as 150 komplette Alde Friezen fan it kleaster Blomkamp (Oldeclooster) by Hartwert., net fier fan Boalsert. De stiennen binne skonken troch de famylje Hilhorst, dy't wenje op Oldeclooster 6-A. Op harren lân hat (in diel fan) it eardere kleaster stien.

It doel is om dizze stiennen te brûken yn in monumint op it plak dêr't Nijkleaster stal krije sil. Yn dit monumint mei de namme 'Alde Friezen' sille de stiennen (de kleastermoppen) fan safolle mooglik âlde Fryske tsjerken en kleasters ferwurke wurde om sa ús ferbûnens mei de tsjerken fan ús foarâlden stal te jaan. Wannear't wy it monumint 'Alde Friezen' neame (nei de namme fan dizze âlde stiennen) dan wolle wy it tagelyk ek ta in betinkingssintrum meitsje, nammentlik foar wichtige Fryske persoanen út de skiednis dy't ús foargien binne yn libben en leauwe. Wy kinne dan bygelyks tinke oan Liudger, Radbod, Freark fan Hallum, Grutte Pier, Minne Simens, Titus Brandsma, Fedde Schurer en Loadewyk Damsma om mar in pear nammen te neammen. Dit monumint sil in betinkingsplak wurde fan 'Alde Friezen'. In plak fan ferbûnens mei de tsjerken en kleasters fan ús foarâlders yn Fryslân en mei de Friezen dy't ús foargien binne troch de iuwen hinne.

Damsma fûn it in skitterjend idee om neist de Tsjerke fan de Friezen yn Rome, ek in eigen betinkingspak te kreëarjen yn Fryslân sels. De basis foar dizze 'hilligenkalinder yn stien' wurdt foarme troch de stiennen út de Damsma kolleksje.

Het monument

‘Alde Friezen’

In 2008 zocht Loadewyk Damsma uit Joure contact met Nijkleaster. Damsma, overleden in het voorjaar van 2010, heeft door de jaren heen een grote collectie kloostermoppen verzameld. In het Fries heten deze Oude Friezen, Alde Friezen. Hij verzamelde deze oorspronkelijke stenen uit alle middeleeuwse Friese kerken en kloosters, niet alleen uit het huidige Fryslân maar van zoveel mogelijk kerken uit de diverse middeleeuwse Friese landen (dus bv. ook West Friesland, Groningen en Ost Friesland). Zijn missie was om deze stenen te gebruiken voor de bouw van een Titus Brandsma kapel in of bij de Kerk van de Friezen te Rome. Zo kon volgens hem de oude band tussen deze Friese kerken en Rome tot uitdrukking gebracht worden. Tot een Titus Brandsma kapel is het niet gekomen, wel is er een muur gebouwd in de Kerk van de Friezen. Een muur gemetseld van Damsma's verzameling middeleeuwse kloostermoppen.

In 2008 vroeg Damsma aan Nijkleaster of wij belangstelling hadden voor de stenen die hij had overgehouden. Wij hebben toen in de zomer van 2009, nog samen met Damsma, stenen geselecteerd uit zijn collectie, en wel van zoveel mogelijk middeleeuwse kerken en kloosters uit het huidige Fryslân. De collectie van Nijkleaster bestaat momenteel uit kloostermoppen van meer dan 250 (nog bestaande) kerken en van 29 (niet meer bestaande) kloosters. Van de meeste kerken is er één exemplaar (of een deel daarvan) in de collectie. Van diverse kerken en kloosters zijn echter meerdere, en prachtige, kloostermoppen aanwezig. Alle in hun eigen kleuren en maten. Op 22 augustus 2009 kreeg de stichting Nijkleaster meer dan 150 complete kloostermoppen van het klooster Bloemkamp (Oldeclooster) bij Hartwert (niet ver van Bolsward). De stenen zijn geschonken door de familie Hilhorst, wonend op het adres Oldeclooster 6 A. Op hun grondgebied heeft (een deel van) het voormalige klooster gestaan.

Het is de bedoeling om deze stenen te verwerken in een monument op de plaats, of in de buurt van, waar Nijkleaster gestalte zal krijgen. Dit monument, met de naam ‘Alde Friezen’, zal gebouwd worden met stenen van zoveel mogelijk middeleeuwse kerken en kloosters om op deze manier de verbondenheid met de kerken van onze voorouders gestalte te geven. Wanneer we het monument (of eventueel de kapel) Alde Friezen noemen (naar de naam van deze oude stenen) willen we het tegelijk ook een centrum van herdenken maken voor ‘Alde Friezen’, namelijk belangrijke Friese personen uit de geschiedenis die ons zijn voorgegaan in geloof en leven. We kunnen dan denken aan Liudger, Radboud, Freark van Hallum, Grote Pier, Menno Simons, Titus Brandsma, Fedde Schurer en Loadewyk Damsma om maar een paar namen te noemen. Dit monument kan op deze wijze een herdenkingsplek worden van ‘Alde Friezen’. Verbonden met de kerken en kloosters van onze voorouders in Fryslân, en met de Friezen die ons zijn voorgegaan door de eeuwen heen.

Damsma vond het een uitstekend idee om naast de Kerk van de Friezen in Rome, ook en juist een eigen herdenkingsplek te creëren in Friesland zelf! De basis voor deze ‘heiligenkalender in steen’ wordt gevormd door stenen uit de Damsma collectie.

Histoarje

Nijkleaster

Hjerst 2005	stúdzjereis fan 15 predikanten nei de Iona community yn Skotlân
16 oktober 2005	Preek 'Kracht voor onderweg' fan ds. Hinne Wagenaar nei oanlieding fan de stúdzjereis nei Iona
19 novimber 2005	Publikaasje fan dizze preek yn it Friesch Dagblad mei as titel 'Behoeftte aan een Frysk Iona'.
28 juny 2006	Brainstoarmsesje yn it Karmel kleaster te Drachten. 'Plannen foar in Frysk kleaster.'
28 maaie 2008	Earste bestjoersgearkomst fan Nijkleaster yn galery Koopmans te Earnewâld.
30 septimber 2008	Lêzing troch ds. Hinne Wagenaar yn it Titus Brandsma Museum te Boalsert mei as titel: 'Is der takomst foar in nij kleaster yn Fryslân?'
1 oktober 2008	Publisiteit yn Fryske kranten: Friesch Dagblad: 'In kleaster as in seedyk'. Leeuwarder Courant : 'Fries Nijkleaster spiritueel miljoenproject'.
Oktober 2008	Ynterview mei ds. Hinne Wagenaar op Omrop Fryslân tv Optreden foar de lannelike tv by Schepper & Co (NCRV)
22 april 2009	Passearjen fan de notariële akte fan Stifting Nijkleaster te Ljouwert
Simmer 2009	Ynformele kontakten mei de tsjerkeried fan de gemeente Westerwert (PKN)
Simmer 2009	Stifting Nijkleaster ûntfangt in soad 'Alde Friezen' út de kolleksje fan Loadewyk Damsma.
19 maaie 2010	Gemeenteljûn fan de gemeente Westerwert. Beslút om yn it seizoen 2010-2011 te ûndersykjen of gearwurking tusken de tsjerkeried en de stifting Nijkleaster mooglik wurde kin.
6 juny 2010	Mienskiplik parseberjocht fan Westerwert en Nijkleaster.
31 oktober 2010	Publike presintaasje fan de plannen fan Nijkleaster en fan de aksje 'Stiennen foar Nijkleaster' te Jorwert.

Geschiedenis

Nijkleaster

Herfst 2005	studiereis van 15 predikanten naar de Iona community in Schotland
16 oktober 2005	Preek 'Kracht voor onderweg' door ds. Hinne Wagenaar n.a.v. de studiereis naar Iona
19 november 2005	Publicatie van deze preek in het Friesch Dagblad met als titel: 'Behoeftte aan een Fries Iona'.
28 juni 2006	Brainstormsessie in het Karmelklooster te Drachten met als titel: Plannen voor een Fries klooster.
28 mei 2008	Eerste bestuursbijeenkomst van Nijkleaster in 'galerie Koopmans' te Earnewâld.
30 september 2008	Lezing door ds. Hinne Wagenaar in het Titus Brandsma museum te Bolsward met als titel: 'Is er toekomst voor een nieuw klooster in Friesland?'
1 oktober 2008	Publiciteit in Friese kranten. Friesch Dagblad: 'In kleaster as in seedyk'. Leeuwarder Courant: 'Fries Nijkleaster spiritueel miljoenenproject'.
oktober 2008	Interview met ds. Hinne Wagenaar op Omrop Fryslân TV. Optreden voor de landelijk TV bij Schepper & Co (NCRV)
22 april 2009	Het passeren van de notariële acte van 'Stichting Nijkleaster' te Leeuwarden
Zomer 2009	Informele contacten met de kerkenraad van de gemeente Westerwert
Zomer 2009	Nijkleaster ontvangt veel kloostermoppen (Alde Friezen) uit de collectie van Loadewyk Damsma
19 mei 2010	Gemeenteavond van de gemeente Westerwert. Besluit om in het seizoen 2010-2011 te onderzoeken of samenwerking tussen Westerwert en Nijkleaster mogelijk kan worden.
6 juni 2010	Eerste gezamenlijk persbericht Westerwert en Nijkleaster
31 oktober 2010	Hervormingsdag. Publieke presentatie van de plannen van Nijkleaster en de lancering van de actie 'Stenen voor Nijkleaster' te Jorwerd.

Organisaasje

Nijkleaster

Nijkleaster foarmet in stifting sûnt 22 april 2009. De bestjoersleden binne:

Sietske Visser	1e foarsitter	Wurdum
Anje Wester-Koopmans	2e foarsitter	Earnewâld
Akke Berends-Koopmans	skriuwer	Garyp
Oege Tjerk Schievink	pongêlder	Wurdum
Romke Lemstra	lid	Wiuwert
Hindrik van der Meer	lid	Goaiïngea
Teake Posthuma	lid	Wurdum
Hinne Wagenaar	lid	Wurdum

Rekken Friesland Bank: 29.45.10.125 stifting Nijkleaster te Wurdum
Kamer van Koophandel: 01151683

Hoe kinne jo Nijkleaster finansjeel helpe?

- 1 Keapje een stien foar Nijkleaster'. De priis is €10,- it stik.
- 2 Wurdt stiper of freon fan Nijkleaster. Foar € 25 kinne jo stiper wurde en foar € 100 jiers binne jo in freon fan Nijkleaster. Jo kinne jo opjaan troch it jild oer te meitsjen op it boppesteande banknûmer ûnder fermelding fan 'stiper' of 'freon'.
- 3 Meitsje in bedrach oer op de rekken fan Nijkleaster.
- 4 Jo kinne ek in legaat foar Nijkleaster opnimme yn jo testamint: ik legatearje oan Nijkleaster (in bedrach of besitting neame)

In legaat foar Nijkleaster

In legaat foar Nijkleaster is net sa mar in legaat foar Nijkleaster allinne, jo wurkje ek mei oan de takomst fan de tsjerke yn Fryslân. It is gjin geheim dat de tsjerken it swier hawwe. Ferskate tsjerken sille de doarren slute moatte yn de kommende desennia. Nijkleaster wol in nij konsept ûntwikkelje, nammentlik fan in tsjerklik sintrum dêr't minsken fan fier en hein terjochte kinne. Yn de tiid foardat der in tsjerke boud waard op eltse terp en yn elts doarp yn Fryslân, wienen der ek sokke sintra, sokke kleasters, dêr't minsken te plak koenen mei har fragen en soargen, mei har bliidskip en tanksizzing. Nijkleaster wol sa'n geastlik sintrum wêze foar minsken fan fier en hein. Troch in legaat te bestimmen foar Nijkleaster wurkje jo mei oan de takomst fan de tsjerke yn Fryslân! Wannear't jo bern miskien net mear aktyf of finansjeel bydrage oan de tsjerke, dan kinne jo op dizze wize meibouwe oan de tsjerke fan de takomst.

10 Organisatie

Nijkleaster

Nijkleaster is een stichting sinds 22 april 2009. De bestuursleden zijn:

Sietske Visser	1e voorzitter	Wurdum
Anje Wester-Koopmans	2e voorzitter	Earnewâld
Akke Berends-Koopmans	secretaris	Garyp
Oege Tjerk Schievink	penningmeester	Wurdum
Romke Lemstra	lid	Wiuwert
Hindrik van der Meer	lid	Goaiïngea
Teake Posthuma	lid	Wurdum
Hinne Wagenaar	lid	Wurdum

Rekening Friesland Bank: 29.45.10.125 stifting Nijkleaster te Wurdum
Kamer van Koophandel: 01151683

Hoe kunt u Nijkleaster financieel steunen?

- 1 Koop een steen voor Nijkleaster'. De prijs is € 10,- per stuk
- 2 Word donateur of vriend van 'Nijkleaster'. Voor 25 euro bent u donateur en voor 100 euro per jaar wordt u vriend van Nijkleaster. U kunt u opgeven door het geld over te maken op het bovenstaande banknummer, onder vermelding van 'donateur' of 'vriend'.
- 3 Maak een willekeurig klein of groot bedrag over op de rekening van 'Nijkleaster'.
- 4 U kunt ook een legaat laten opnemen in uw testament: Ik legateer aan 'Nijkleaster' (een bedrag of bezitting noemen)

Een legaat voor Nijkleaster

Een legaat voor Nijkleaster is niet slechts een legaat voor Nijkleaster alleen, u werkt ook mee aan de toekomst van de kerk in Friesland. Het is geen geheim dat de kerken zich in zwaar weer bevinden. Diverse kerken zullen hun deuren moeten sluiten in de komende decennia. Nijkleaster wil een nieuw concept ontwikkelen, namelijk van een kerkelijk centrum voor mensen van heinde en ver. In de tijd voordat er kerken gebouwd waren op iedere terp en in ieder dorp, waren er ook dergelijke centra, de kloosters, waar mensen terecht konden met hun vragen en zorgen, blijdschap en dankzegging. Nijkleaster wil opnieuw zo'n geestelijk centrum vormen voor mensen uit een bredere regio. Door een legaat te bestemmen voor 'Nijkleaster' werkt u mee aan de toekomst van de kerk in Friesland. Wanneer uw kinderen misschien niet actief of financieel bijdragen aan de kerk, kunt u op deze wijze meebouwen aan de kerk van de toekomst.

Visualisatie Nijkleaster ©BA32

‘Staande in de binnentuin van een klooster voel ik: dit is het centrum van ons leven; hier ligt de kern. De stilte is voelbaar, de tuin ligt open voor God. Hier kun je ademen in de ruimte die de verbinding is tussen hemel en aarde. Je waant je in het paradijs.’

(Tini Brugge)

‘Hilarity. We love that holy hilarity returns us to the joy and freedom of the Gospel, which alone overcomes all our lapses of mission, strategies, goals, garbology, dishteam, work, and relationships.’

(one of the core values of Holden Village)

De gong fan 'e dei yn Nijkleaster

07.30	brea-iten
08.00	moarnsgebed
8.30-10.00	mienskiplik wurk
10.00	kofjetiid
10.30-12.30	programma/wurk
12.30	middeisiten
13.30-15.00	rêst, stúdzje, gebed
15.00	teetiid
15.30-17.30	programma/wurk
18.00	jûnsiten
19.30-21.30	programma/wurk
21.30	jûnsgebed
22.00	ûntspanning

11

Het dagprogramma van Nijkleaster

07.30	ontbijt
08.00	ochtendgebed
8.30-10.00	gezamenlijk werk

10.00	koffietijd
10.30-12.30	programma/werk
12.30	middageten
13.30-15.00	rust/studie/gebed

15.00	theetijd
15.30-17.30	programma/werk
18.00	avondeten

19.30-21.30	programma/werk
21.30	avondgebed
22.00	ontspanning

Visualisatie Nijkleaster ©BA32

‘Alle religies kennen de pelgrim, de mens die zich voorgenomen heeft op weg te gaan naar een bestemming, waar hij of zij een spirituele verdieping kan ervaren en beleven.’

(Anselm Grün)

Geart Benedictus	Lid Earste Keamer foar it CDA. De Jouwer
Jan Bosman	Teamleider Solidair Friesland, Katholiek Steunpunt MA-werk. Ljouwert
Nynke Dijkstra-Algra	Lid missionair team van de Protestantse Kerk in Nederland en Friezin. Houten
Tjitske Hiemstra,	Meniste dûmny. Ljouwert
Jeroen Jeroense	Predikant en auteur van 'De kerk als klooster'. Elst
Henk Kroes,	Ald-direkteur fan It Fryske Gea. Boazum
Alex Riemersma	Lektor Frysk en Meartaligens yn Underwiis en Opfieding. Ljouwert

Hûs fan stilte

Lit ús in hûs fan stilte bouwe
mei muorren fan leafde
en in dak fan frede
mei keamers fol blydskip
en in tún
in tún
mei wat ljocht en wat skaad
mei wat sjongende fûgels
en in slomjende kat op it paad.

Lit ús in hûs fan leafde bouwe
mei muorren fan begryp
en in dak fan fertrouwen
en in hiem om te sintsjen
en keamers,
keamers
om yn te ferdwinen
elkoarren te sykjen
elkoarren te finen.

Lit ús in hûs fan stilte bouwe.

(Tsjits Peanstra)